

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr LIV/542/2014
Rady Gminy Szemud
z dnia 27 marca 2014 roku.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE SZEMUD
NA LATA 2014 – 2020**

Styczeń 2014

SPIS TREŚCI:

- Wstęp.
- I. Misja Strategii.
- II. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze pomocy społecznej.
 - 1. Charakterystyka gminy Szemud.
 - 2. Zadania samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.
 - 3. Wskazówki z Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu wejherowskiego.
 - 4. Wnioski z raportu ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Szemud na lata 2006 – 2013.
 - 5. Wnioski z raportu realizacji Programu Aktywności Lokalnej (PAL).
 - 6. Wskazówki oceny realizacji Gminnego Programu Rodziny w gminie Szemud.
 - 7. Wnioski opracowane w sprawozdaniu z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Szemud.
- III. Diagnoza i analiza problemów społecznych w gminie Szemud.
 - A. Wprowadzenie
 - B. Charakterystyka problemów społecznych.
 - 1. Ubóstwo.
 - 2. Niepełnosprawność.
 - 3. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.
 - 4. Długotrwała choroba.
 - 5. Bezrobocie.
 - 6. Alkoholizm i przemoc domowa.
 - 7. Bezdomność
 - C. Zasoby i deficyty w gminie Szemud.

- IV. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Szemud.
- V. Działania podejmowane dla realizacji celów szczegółowych Strategii.
- VI. Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Szemud.
- VII. Bibliografia.

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem który na podstawie wypracowanej diagnozy problemów społecznych, określa cele jakie trzeba osiągnąć i wskazuje działania, które trzeba podejmować aby rozwiązać lub zmniejszyć te problemy społeczne.

W Strategii jest też wypracowana Misja która charakteryzuje podejście instytucji które Strategię realizują do rozwiązywania ważnych problemów społecznych.

Zaplanowane cele i działania w Strategii dotyczą przede wszystkim osób i rodzin, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i z różnych przyczyn zagrożone są marginalizacją i wykluczeniem.

Pracownicy pomocy społecznej oraz ich współpracownicy z innych instytucji muszą prowadzić działania zgodnie z wartościami do których należy zaliczyć:

- Godność

- Wolność

- Podmiotowość

- Równość

Można też przyjąć, że nie tylko pracownicy socjalni ale wszyscy pracownicy pomocy społecznej muszą przestrzegać w swojej pracy z osobami i rodzinami takich zasad jak:

- akceptacji podopiecznego,
- indywidualizacji,
- poufności,
- prawa do samostanowienia,
- współodpowiedzialności za proces zmiany,
- solidarności,
- wzmacniania kompetencji i możliwości rozwoju,
- udostępniania zasobów,
- neutralności,
- obiektywizmu (nieoceniającego),

- dobra rodziny i poszczególnych jej członków¹

Prezentowaną Strategię opracowano w taki sposób, że nie będzie musiała być zmieniana po wdrożeniu standardów jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz standaryzacji pracy socjalnej i usług pomocy i integracji społecznej.

1

J.Pauli, A.Włoch, Podręcznik instruktażowy. Standardy usług, wyd. WRZOS, warszawa 2012, s.12-13

I . MISJA STRATEGII.

**Wspieranie osób i rodzin – mieszkańców
Gminy Szemud, w ich dążeniu do pokonywania trudności
życiowych do samodzielności oraz integracji ze
społecznością lokalną i życia
w warunkach odpowiadających ludzkiej godności,
z poszanowaniem ich praw i wolności.**

II. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZEMUD.

Gmina Szemud położona jest w południowej części powiatu wejherowskiego. Powiat wejherowski jest jednym z większych powiatów województwa pomorskiego a usytuowany jest na obszarze krain Pojezierza Kaszubskiego i pobraża Kaszubskiego. Powiat wejherowski jest atrakcyjny turystycznie z uwagi na walory środowiska przyrodniczego a także bogactwo kulturowe i historyczne. To również jedno z najczystszych środowisk województwa pomorskiego.

Gmina Szemud jest gminą rolniczo-produkcyjną z rozwijającym się sektorem usług i zajmuje powierzchnię 1769 ha, co stanowi 13,7% powierzchni powiatu wejherowskiego i 0,97% powierzchni woj.pomorskiego.

Jest gminą chętnie odwiedzaną przez turystów. Najciekawszymi zakątkami gminy to Trójmiejski Park Krajobrazowy oraz obszary wokół jezior – Kamień, Marchowo, Otałżyno i Wysoka.

Na terenie gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych ale działa kilkadziesiąt małych firm reprezentujących różne branże. Bliskość miast takich jak Wejherowo, Rumia, Reda oraz Trójmiasta (Gdańsk, Gdynia, Sopot) to nie tylko rynek pracy dla mieszkańców gminy Szemud ale również zbytu wytwarzanych w gminie produktów, w tym rolniczych. Większość mieszkańców gminy to Kaszubi mieszkający w typowo gburskich wsiach, którzy niezwykle starannie pielęgnują swoją kulturę i tradycje. Stolica gminy – wieś Szemud pierwotnie nosiła nazwę Schonwald (Piękny Las) a po raz pierwszy została opisana w 1311 roku. Ta dawna nazwa oddaje piękno tego miejsca – lasy liściaste, wzgórza morenowe, doliny rzeczne, łąki i pola tworzą klimat spokoju i ciszy.

Administracyjnie gmina jest podzielona na 22 sołectwa w skład których wchodzi 23 wsie.

Podział administracyjny gminy wraz z liczbą mieszkańców przedstawia Tabela nr 1.

Tabela nr 1: Wykaz miejscowości w gminie Szemud.

Lp.	Nazwa wsi	Liczba mieszkańców Stan na dzień 30.09.2011
1	Będargowo	423
2	Bojano	2524
3	Częstkowo	610
4	Dobrzewino (w tym miejsc.Karczemki)	1057
5	Donimierz	747
6	Głazica	189
7	Grabowiec	198
8	Jeleńska Huta	315
9	Kamień	600
10	Kieleńska Huta	271
11	Kielno	1221
12	Koleczkowo	1352

13	Kowalewo	144
14	Leśno	261
15	Łebieńska Huta	447
16	Łebno	1045
17	Przetoczyno	524
18	Rębiska	332
19	Szemud	1835
20	Szemudzka Huta	215
21	Warzno	341
22	Zęblewo	323

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Szemud

Na koniec 2012 roku gmina Szemud liczyła 15361 mieszkańców. Charakterystykę społeczności gminy prezentuje Tabela nr 2.

Tabela nr 2: Sytuacja demograficzna gminy Szemud (stan na 31.12.2012r.)

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni
Wiek 0- 17	2011	2162
Wiek produkcyjny	4568	5156
Wiek emerytalny	955	509
Ogółem	7534	7827

Źródło: Opracowanie własne GOPS Szemud.

Z przedstawionych danych wynika, że największą grupę mieszkańców gminy Szemud stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 63,30% ogółu mieszkańców (w tym: kobiety – 46,97%, mężczyźni – 53,02%).

Osoby w wieku 0-17 roku życia stanowią 27,16% ogółu mieszkańców (w tym: 48,19% dziewczynki, 51,80% chłopcy).

Osoby w wieku emerytalnym stanowią 9,53% ogółu mieszkańców. Więcej jest w tej grupie kobiet, bo aż 65,23% podczas gdy mężczyźni stanowią 34,76% ogółu osób w tej grupie.

2. ZADANIA SAMORZĄDU GMINY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnej sytuacji życiowej. Organy administracji rządowej i samorządowej organizujące pomoc społeczną współpracują z organizacjami pozarządowymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.²

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie realizuje zadania w oparciu o statut Ośrodka oraz ustawy, a w szczególności:

2

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2013 roku, poz. 182 z późniejszymi zmianami)
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1456, z późniejszymi zmianami)
- ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późniejszymi zmianami)
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z dnia 20 września 2005 roku Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami)
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późniejszymi zmianami).

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie realizującego politykę społeczną gminy w szczególności należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej,
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa,
- udzielanie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.

3. WSKAZÓWKI POWIATOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

W Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu Wejherowskiego przyjęto następującą wizję:

„Powiatu Wejherowskiego otwartego na potrzeby społeczne w zakresie dostępności do pracy, edukacji, zasobów infrastrukturalnych. Wspierającego osoby i rodziny w dążeniu do samodzielności i niezależności, umożliwiającego poczucie bezpieczeństwa i jedności międzypokoleniowej. Wytarczającego kierunki rozwoju w duchu spójności, zrównoważenia, w poczuciu tożsamości kulturowej i społecznej integracji”

Wyznaczono w tej Strategii następujące priorytety, cele operacyjne:

Priorytet I : Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym zapewniającego właściwe warunki do życia i rozwoju rodziny w Powiecie Wejherowskim.

Cele operacyjne:

- 1) Monitoring potrzeb osób niepełnosprawnych oraz starszych.
- 2) Zatrudnienie wykwalifikowanej kadry.
- 3) Wspieranie inicjatyw, mających na celu zwiększenie aktywności życiowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz starszych.
- 4) Realizowanie programów osłonowych na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 5) Zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych poprzez likwidowanie barier

- architektonicznych oraz zwiększenie dostępności i dostosowanie środków komunikacji i transportu.
- 6) Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
 - 7) Zapewnienie pieczy zastępczej dla dzieci na podstawie postanowień Sądu.
 - 8) Kształtowanie postawy tolerancji, poszanowanie godności i niezależności osobistej przez członków rodzin doświadczających przemocy domowej.
 - 9) Edukacja przeciw przemocy.
 - 10) Kształtowanie świadomości społecznej mieszkańców Powiatu nt. przemocy w rodzinie.
 - 11) Ochrona rodzin osób doświadczających przemocy.

Zadania:

- 1) Ułatwienie dostępu do specjalistycznych usług oraz pomoc w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, medycznego i dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.
- 2) Dostosowanie środków komunikacji i budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 3) Prowadzenie kampanii społecznych na temat praw i uprawnień osób niepełnosprawnych i starszych.
- 4) Rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych.
- 5) Tworzenie nowych i usprawnianie już istniejących form wsparcia i pomocy w środowisku domowym poprzez organizowanie usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych o odpowiednim standardzie.
- 6) Tworzenie oferty pomocy instytucjonalnej, takich jak ośrodki wsparcia dla seniorów, domy dziennego pobytu dla osób starszych, centrum aktywności seniora, skupiające kluby seniora.
- 7) Stworzenie sieci mobilnych punktów konsultacyjnych ze specjalistami w zakresie pomocy społecznej dla mieszkańców powiatu we współpracy z poszczególnymi gminami.
- 8) Propagowanie programów, promujących zdrowy tryb życia, profilaktykę urazów i chorób społecznych.
- 9) Zacieśnianie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, służbami społecznymi, sektorem prywatnym, samorządami lokalnymi oraz osobami niepełnosprawnymi, starszymi i ich rodzinami.
- 10) Praca z rodziną z wykorzystaniem następujących form:
 - konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
 - terapii i mediacji,
 - usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,
 - pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.
- 11) Organizowanie dla rodzin grup wsparcia lub grup samopomocowych.
- 12) Organizowanie, prowadzenie i finansowanie gminnych placówek wsparcia dziennego.
- 13) Organizowanie, prowadzenie i finansowanie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym

Priorytet II: Profesjonalne wsparcie rodzin i osób doświadczających przemocy przez kompetentne służby pomocowe w Powiecie Wejherowskim.

Cele operacyjne:

- 1) Wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadr pomocy społecznej.
- 2) Przygotowana kadra wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- 3) Doskonalenie kompetencji kadry wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- 4) Podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 5) Rozwój poradnictwa specjalistycznego w Powiecie

Zadania:

- 1) Organizowanie spotkań metodycznych dla służb pomocowych z terenu Powiatu.
- 2) Organizowanie konferencji poświęconych wymianom „dobrych praktyk” w pomocy społecznej.
- 3) Udział w szkoleniach poświęconych przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- 4) Wypracowanie procedur i standardów współpracy pomiędzy służbami
- 5) Zwiększenie zatrudnienia w Zespole Interwencji Kryzysowej
- 6) Zatrudnienie psychologów, pedagogów i pracowników socjalnych, radcy prawnego
- 7) Zawieranie umów z rodzinami zastępczymi zawodowymi, po dwóch latach stażu jako rodzina niezawodowa oraz z prowadzącymi rodzinny dom dziecka , po dwóch latach stażu jako rodzina zastępcza zawodowa dla powyżej 4 dzieci.
- 8) Organizowanie i finansowanie szkoleń dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych.
- 9) Organizowanie i finansowanie szkoleń dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
- 10) Organizowanie i finansowanie szkoleń dla psychologów, pedagogów, terapeutów
- 11) Organizowanie i finansowanie szkoleń dla pracowników naliczających świadczenia z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej
- 12) Organizowanie i finansowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe oraz prowadzących rodziny dom dziecka.

Szkolenie i doskonalenie zawodowe pracowników realizujących zadania ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Priorytet III: Stworzenie warunków do aktywizacji społecznej i zawodowej osób ubogich, bezrobotnych oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w oparciu o sprawnie funkcjonujące instytucje oraz odpowiednio wspierane zasoby i możliwości rodziny.

Cele operacyjne:

- 1) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób ubogich i bezrobotnych.
- 2) Objęcie interdyscyplinarną pomocą rodzin, dotkniętych ubóstwem lub bezrobociem w celu uniknięcia ekskluzji społecznej.
- 3) Aktywne tworzenie i realizowanie programów wychodzenia z bezdomności.
- 4) Opracowanie i wprowadzenie programów umożliwiających zwiększenie liczby mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych.

Zadania :

- 1) Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu.
- 2) Stworzenie dla rodzin dotkniętych ubóstwem lub bezrobociem standardu usług, obejmujących kompleksową pomoc w postaci pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego oraz udzielania świadczeń pieniężnych.
- 3) Efektywne wsparcie dla tworzenia i działalności jednostek sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych.
- 4) Uwzględnienie w rozkładach jazdy potrzeb wynikających z wymogów rynku pracy.
- 5) Konsultacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.
- 6) Stały kontakt pracowników socjalnych z biurem pośrednictwa pracy w celu aktywizacji bezrobotnych oraz praca z klientami długotrwale bezrobotnymi metodą kontraktu socjalnego.
- 7) Celowa alokacja środków z przeznaczeniem na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych na stanowiskach pracy, związanych z rosnącym zapotrzebowaniem na usługi wspierające osoby niepełnosprawne, starsze i inne zagrożone wykluczeniem społecznym.
- 8) Użyczenie przez Powiatowy Urząd Pracy Kiosku Multimedialnego na potrzeby osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 9) Współpraca instytucji pomocowych z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy i usług poradnictwa zawodowego oraz szkoleń.
- 10) Rozwój sektora ekonomii społecznej oraz prowadzenie szkoleń w tym zakresie dla organizacji pozarządowych.

Monitorowanie w okresie zimowym miejsc pobytu osób bezdomnych na terenie powiatu, w celu objęcia tych osób niezbędną pomocą i wsparciem.

4. **WNIOSKI Z EWALUACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SZEMUD NA LATA 2006 – 2013.**

Sposoby realizacji celów strategicznych prezentuje Tabela nr 3
W Tabeli nr 3 wyszczególniono działania które podejmowane były dla realizacji celów strategicznych.

Tabela nr 3: Realizacja celów strategicznych.

CELE STRATEGICZNE	PODEJMOWANE DZIAŁANIA
Cel nr 1: zmniejszenie niekorzystnych skutków bezrobocia dla osób i rodzin dotkniętych tą dysfunkcją.	1. Realizacja projektu systemowego „SZANSA – Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych z gminy Szemud” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego mającego na celu aktywizację zawodową bezrobotnych.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy i usług poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach. 3. Stały kontakt pracowników socjalnych z biurem pośrednictwa pracy w celu aktywizacji bezrobotnych. 4. Praca z klientami długotrwale bezrobotnymi metodą kontraktu socjalnego. 5. W ramach działań środowiskowych w porozumieniu z PUP utworzono doraźny punkt aktywnych form poszukiwania pracy wraz z ofertami pracy dla mieszkańców Gminy Szemud. 6. Zamieszczanie na tablicy GOPS ogłoszeń ofert pracy. 7. Użyczenie przez PUP Kiosku multimedialnego na potrzeby osób bezrobotnych i poszukujących pracy z terenu Gminy, który znajduje się w siedzibie GOPS-u.
<p>Cel nr 2: Zbudowanie systemu oparcia społecznego dla osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja bazy danych osób niepełnosprawnych. 2. W ramach umowy partnerskiej z stowarzyszeniem „Lesok” Ośrodek czynnie działał na rzecz zaktywizowania osób starszych i niepełnosprawnych w ich środowisku zamieszkania (organizowanie prelekcji, warsztatów, wyjazdów itp.). 3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, placówkami służby zdrowia i innymi instytucjami w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych. 4. Tworzenie i umacnianie już istniejących form oparcia i pomocy w środowisku domowym poprzez organizowanie usług opiekuńczych. 5. Współpraca z PCPR w zakresie działań zwiększających aktywność zawodową osób niepełnosprawnych.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Realizacja świadczeń w celu zapewnienia niepełnosprawnym pomocy finansowej (zasiłki pielęgnacyjne, zasiłki stałe i celowe) 7. Pomoc w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, medycznego i dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych. 8. Udział w konferencji i przygotowanie prezentacji dotyczącej wsparcia osób niepełnosprawnych 9. Informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach.
<p>Cel nr 3: Wzmocnienie rodziny stanowiącej najważniejszą grupę oparcia społecznego dla osób w trudnej sytuacji życiowej.</p> <p>Cel nr 4: Objęcie szczególną opieką i poradą dzieci, które żyją w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej z powodu ubóstwa, bezrobocia.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego mająca na celu wsparcie rodzin poprzez pokrywanie wydatków na utrzymanie dziecka. 2. Udzielanie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (psychologiczne, prawne, socjalne) służące zminimalizowaniu problemów rodzinny. 3. Doskonalenie metod i technik pracy socjalnej z rodziną (indywidualne plany pomocy, kontrakt socjalny itp). 4. Pracownicy Ośrodka podnosili swoje kwalifikacje, biorąc udział w wielu specjalistycznych szkoleniach z zakresu doskonalenia metod pracy socjalnej z rodziną. 5. Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzinny. 6. Współpraca pracowników Ośrodka z kuratorami, sędziami, pedagogami, psychologami szkolnymi w rozwiązywaniu konkretnych spraw rodzinnych. 7. Wsparcie finansowe i rzeczowe rodzin. 8. Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci. 9. Opracowanie i realizacja programu

	dot. przemocy w rodzinie 10. Utworzenie zespołu interdyscyplinarnego. 11. Wprowadzenie instytucji asystenta rodziny.
--	--

Źródło: Opracowanie własne GOPS Szemud.

Wnioski wynikające z ewaluacji:

- Zwiększenie aktywnych form aktywizacji osób bezrobotnych z gminy Szemud.
- Wzrost liczby osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych w gminie Szemud.
- Wzmacnianie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej (w tym sytuacji materialnej).

5. **WNIOSKI Z RAPORTU REALIZACJI PAL.**

W ramach Programu Aktywności Lokalnej GOPS podejmował szereg zadań, które były realizowane w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy, Stowarzyszeniem „Lesok” oraz szkołami i przedszkolami znajdującymi się w gminie Szemud. Zadania te omawiała Tabela nr 4.

Tabela nr 4: Zadania podejmowane do realizacji w ramach PAL.

ZADANIA	SPOSOBY REALIZACJI ZADANIA
Wzrost inicjatyw lokalnych o charakterze informacyjnym, edukacyjnym i promocyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • Spotkanie informacyjne ze społecznością lokalną dotyczące możliwości pozyskiwania funduszy w ramach POKL i ekonomii społecznej, • Ulotki i plakaty były nieodłącznym elementem każdego wydarzenia i uroczystości GOPS-u. • Na stronie internetowej www.gopsszemud.pl na bieżąco umieszczano ogłoszenia oraz informacje dotyczące wszelkich działań podejmowanych przez GOPS w Szemudzie. • W gablotach znajdujących się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szemudzie zamieszczano aktualne ogłoszenia i ważne informacje. <p>Działania GOPS-u były opisywane na łamach prasy lokalnej.</p>
Rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> • Festyn sołeczko – rodzinny w Szemudzie. Organizatorami powyższej imprezy byli: Wójt Gminy Szemud, Sołtys i Rada Sołeczka wsi Szemud, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie, Ochotnicza Straż Pożarna w Szemudzie oraz Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Szemudzie. • Promocja Projektu „SZANSA,” poprzez czynny

	<p>udział pracowników GOPS w festynie zorganizowanym przez sołectwo Donimierza.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wizyta studyjna w spółdzielni socjalnej „Kaszubka tęcza” w Kartuzach, • Wyjazd do ogrodu botanicznego do Gołubia z Klubem Seniora, • Wyjazd do Kaszubskiego parku miniatur w Mirachowie wspólnie ze stowarzyszeniem „Lesok”, • Wyjazd na Trzecie Sopotkie Targi Seniora – Bądź Aktywny!
--	--

Źródło: Opracowanie własne GOPS Szemud.

Wnioski wynikające z realizacji PAL:

- Integracja i zwiększenie aktywności społeczności lokalnej i grup społecznych.
- Wzrost poczucia przynależności osób i rodzin do danej społeczności i wzrost odpowiedzialności mieszkańców za procesy zachodzące w społeczności.
- Wzrost zaangażowania instytucji i organizacji pozarządowych w podejmowanie działań środowiskowych.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin.
- Poprawa funkcjonowania osób wykluczonych społecznie.
- Stworzenie możliwości powrotu osób i rodzin wykluczonych do aktywnego życia w społeczności lokalnej.
- Motywacja osób i rodzin do zmiany (pozytywnej) poprzez podniesienie ich kompetencji społecznych.

6. **WSKAZÓWKI Z OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE SZEMUD.**

W ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Szemud podjęto do realizacji następujące zadania:³

- 1) Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny.
- 2) Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- 3) Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny.

Wnioski wynikające z oceny:

- Integracja rodziny i zwiększenie jej aktywności w życiu społeczności lokalnej, sąsiedzkiej.
- Wskazanie aktywnych, rodzinnych form spędzania czasu wolnego.

3

Opis podejmowanych działań znajduje się w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w gminie Szemud, s.18-19,

- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodziny.
- Odbudowanie poczucia wartości rodziny.
- Wzrost poczucia sprawczości członków rodziny.
- Wzmocnienie wytrwałości w pracy przez członków rodziny.
- Zwiększenie poczucia odpowiedzialności rodziny oraz umiejętności rozwiązywania problemów.
- Odbudowa poczucia współodpowiedzialności za sytuację bytową rodziny.
- Zaktywizowanie rodziny do podjęcia próby poprawy swojej sytuacji życiowej.
- Odbudowanie motywacji i podjęcie przez rodzinę aktywności do uzyskania trwałej zmiany.
- Zwiększenie współpracy między instytucjami - lepszy przepływ informacji.
- Udzielanie rodzinie kompleksowej pomocy.

7. WNIOSKI OPRACOWANE W SPRAWOZDANIU Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SZEMUD⁴

Dla realizacji tego Programu zostały podjęte następujące działania:

- 1) Przeprowadzone przez zespół interdyscyplinarny zintegrowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.
- 3) Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- 4) Ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Wnioski opracowane w ramach realizacji tego Projektu:

- Rozszerzenie stosowania Niebieskiej Karty (OPS, Policja, GKRPA, Oświata, Zakłady Opieki Zdrowotnej).
- Pracownicy wszystkich instytucji włączani są w proces niesienia pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc.
- Wzrost skuteczności interwencji i jakości udzielonej pomocy.
- Wzrost wiedzy i świadomości osób uwikłanych w przemoc.
- Wzrost wiedzy służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
- Poszerzono ofertę wsparcia specjalistycznego dla osób doświadczających przemocy.

4

Sposoby wykonania zadań zostały wskazane w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, s.20-21

III. DIAGNOZA I ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SZEMUD.

A. WPROWADZENIE

W 2012 roku ze wszystkich form pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie skorzystało 1795 mieszkańców w 529 rodzinach (11,69% wszystkich osób będących mieszkańcami gminy).

Osoby i rodziny, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z różnych przyczyn, a przede wszystkim: ubóstwa, niepełnosprawności, bezradności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia.

Liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2012 ze wskazaniem najczęstszych przyczyn udzielania wsparcia prezentuje wykres nr 1.

Wykres nr 1: Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2012 z podziałem na najczęstsze przyczyny udzielania wsparcia.

Jak wynika z wykresu, najczęstszą przyczyną udzielania wsparcia rodzinom było ubóstwo – 282 rodziny (co stanowi ponad 53% ogółu rodzin, którym udzielono wsparcia).

Kolejną przyczyną udzielenia pomocy była niepełnosprawność – 227 rodzin (prawie 43% ogółu rodzin, które otrzymały pomoc).

W 175 rodzinach występowała bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (33% ogółu rodzin korzystających ze wsparcia).

W nieco mniejszej liczbie rodzin, bo w 151 przyczyną trudnej sytuacji życiowej była długotrwała choroba (28,54% ogółu rodzin) zaś w 104 rodzinach (19,65% ogółu) występowała dysfunkcja bezrobocia.

Powody przyznania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Szemud na koniec czerwca 2013 roku prezentuje Tabela nr 5 oraz Wykres nr 2.

Tabela nr 5 : Powody przyznania pomocy przez GOPS w gminie Szemud na koniec czerwca 2013r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rodziny korzystające z pomocy		Osoby w rodzinach
	Liczba rodzin	%	Liczba osób
Ubóstwo	285	65,36	1104
Bezdomność	7	1,60	7

Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	73	16,74	471
Bezrobocie	65	89,04	442
Niepełnosprawność	71	16,28	281
Długotrwała lub ciężka choroba	194	44,49	512
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	99	22,70	262
w tym: rodziny niepełne rodziny wielodzietne	124	28,44	468
Przemoc w rodzinie	30	24,19	101
Alkoholizm	32	25,80	211
Zdarzenia losowe	8	1,83	54
	24	5,50	70
	3	0,68	15
RAZEM:	436		1557

Źródło: Opracowanie własne GOPS Szemud.

Uwaga: Wyliczenia nie sumują się z uwagi na występowanie w wielu rodzinach kilku powodów przyznania pomocy.

Wykres nr 2: Liczba rodzin korzystających z pomocy z podziałem na wszystkie przyczyny udzielania wsparcia (stan na koniec czerwca 2013r.).

Struktura wydatków GOPS Szemud w 2012 roku.

Strukturę wydatków prezentuje Tabela nr 6.

Tabela nr 6: Struktura wydatków na pomoc społeczną w roku 2012.

L.	Świadczenie	Liczba osób	Kwota wypłaconych
----	-------------	-------------	-------------------

p			świadczeń w złotych
Zadnia własne			
1.	Zasiłki stałe(dotacje)	87	341 554
2.	Zasiłki okresowe(dotacje)	62	70 000
3.	Dożywianie ogółem		211 900
	• <i>dotacja</i>		<i>125 160</i>
	• <i>własne</i>		<i>86 740</i>
	- zasiłki celowe na dożywianie w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”:	48	6 383
	- dożywianie dzieci w szkołach		119 160
	• <i>dotacja</i>	489	<i>119 100</i>
	• <i>własne</i>		<i>80 357</i>
	- wyposażenie kuchni w Łebnie i Koleczkowie	-	6 000
4.	Zasiłki celowe i specjalne celowe (własne), zakup odzieży, obuwia, opału, żywności artykułów szkolnych, drobne remonty, leki, świadczenia medyczne itp.	360	148 338
5.	Zdarzenia losowe (własne)	10	23 000
6.	Schronienie (własne)	8	15 162
7.	Sprawianie pogrzebu (własne)	-	-
8.	Pomoc w formie usług opiekuńczych (własne)	22	180 650
9.	Składki na ubezpieczenie	81	28 599

	zdrowotne podopiecznych		
Zadania zlecone			
10	Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych (dotacja)	3	44 124

Źródło: Opracowanie własne GOPS Szemud.

Z powyższej tabeli wynika, że największą część wydatków to zasiłki stałe. Znaczące są też środki wydatkowane na dożywanie dzieci w szkołach i zasiłki celowe i specjalne celowe.

GOPS udziela również wsparcia finansowego w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Wsparcie to jest kierowane do tych rodzin, które są pozbawione zasądzonych od rodzin alimentów z powodu bezskutecznej egzekucji sądowej i których dochód nie przekracza 725 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia te są wypłacane zastępczo i dłużnicy alimentacyjni są zobowiązani do ich zwrotu. W roku 2012 wypłacono 850 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę 270 975 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Szemud już od 2008 roku realizuje projekt systemowy „Szansa – Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych z gminy Szemud”. Projekt ten jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W roku 2012 łączny budżet projektu wyniósł 296 100,16 zł. Przy czym dotacja z EFS wyniosła 243 709,07 zł a wkład własny to 52 391,09 zł.

Oprócz pomocy finansowej i rzeczowej dla rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej GOPS prowadzi również pracę socjalną, która wspiera te rodziny i osoby w ich działaniach dla pokonania trudności życiowych i wyjścia z trudnej sytuacji życiowej.

Ponadto pomoc społeczna prowadzi system świadczeń rodzinnych, który skierowany jest do tych rodzin, które nie są w stanie zabezpieczyć potrzeb które są związane z ponoszeniem wydatków na utrzymanie dzieci. W roku 2012 z tej formy pomocy skorzystało 1686 rodzin. Ogólna kwota wydatkowana na wszystkie świadczenia rodzinne to 5 434 022 zł.

Świadczenia te obejmują:

1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych (dla tych rodzin w których dochód nie przekracza kwoty 539 zł na osobę) z tytuł:
 - urodzenia dziecka,
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - samotnego wychowywania dziecka,
 - rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla

- bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
 - rozpoczęcia roku szkolnego,
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
2. Świadczenia opiekuńcze, tj. zasiłek pielęgnacyjny i świadczenia pielęgnacyjne w sytuacjach kiedy dochód nie przekracza 623 zł na osobę w rodzinie.

B. CHARAKTERYSTYKA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SZEMUD.

1. Ubóstwo

Ubóstwo jest definiowane w różny sposób.

Dla prezentowanej Strategii przyjęto definicję sformułowaną w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu Wejherowo.

Ubóstwo to: brak wystarczających środków materialnych, niedostatku bądź nędzy poniżej minimalnego standardu życia. Jest to swoiście pojmowana deprivacja”.⁵

W najnowszych badaniach GUS dotyczących ubóstwa w Polsce posłużono się następującymi terminami:⁶

- **Granica ustawowa ubóstwa** – pozwala wskazać te osoby i rodziny, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

- **Granica relatywna ubóstwa** na poziomie 50% wydatków wskazuje te osoby i rodziny których poziom konsumpcji jest niższy niż większości ludzi w Polsce i odbiega znacząco od poziomu przeciętnego.

Granica skrajnego ubóstwa (minimum egzystencji) związane z minimum biologicznym.

Z przeprowadzonych badań GUS wynika, że w 2012 roku w Polsce było:

- 6,8% gospodarstw domowych o wydatkach poniżej granicy skrajnego ubóstwa,
- 16,3% gospodarstw domowych o wydatkach poniżej granicy relatywnej ubóstwa,
- 7,3% gospodarstw domowych o wydatkach poniżej granicy ustawowej ubóstwa.

Z przeprowadzonych badań GUS wynika również, że najbardziej zagrożone ubóstwem są:

- rodziny niepełne,
- rodziny wielodzietne,
- rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi,
- osoby bezrobotne i ich rodziny,
- osoby i rodziny utrzymujące się z tzw. innych niezarobkowych źródeł

5

A.Rodziewicz-Winnicki, Pedagogika społeczna, Wyd.Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s.628

(w:) Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020,s.22

6

Ubóstwo w Polsce w świetle badań, GUS, Warszawa 2013

- (głównie rent i emerytur),
- osoby wykonujące nisko płatną pracę i ich rodziny,
 - osoby z niskim poziomem wykształcenia.

Ponadto bardziej narażeni na ubóstwo są mieszkańcy wsi niż miast.

Jeżeli chodzi o wskaźnik zagrożenia ubóstwem w województwie pomorskim w 2012, to:

- na granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) żyło 9,8% gospodarstw domowych
- na granicy ubóstwa relatywnego żyło 20,3% gospodarstw domowych
- na granicy ubóstwa ustawowego żyło 10,6% gospodarstw domowych.

Z informacji GUS wynika, że wskaźnik zagrożenia ubóstwem w 2012 roku jeżeli chodzi o wieś dotyczył gospodarstw domowych na:

- granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) – 10,6%
- granicy ustawowej ubóstwa - 11,1%
- relatywnej granicy ubóstwa – 24,5%

Jak wynika ze sprawozdań GOPS Szemud, głównym powodem przyznawania pomocy przez pomoc społeczną od kilku lat jest ubóstwo (dotyczyło w 2012 roku 53,3%, a na koniec czerwca 2013 aż 65,36% wszystkich rodzin otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej).

Ubóstwo występuje głównie w rodzinach wielodzietnych.

Do rodzin ubogich skierowano między innym Program Wspierania Rodzin w gminie Szemud.

Wnioski:

Wydaje się konieczne dokonanie pełnej diagnozy problemu ubóstwa w gminie Szemud z podziałem gospodarstw domowych mieszczące się w granicach – ustawowej, relatywnej i skrajnej ubóstwa.

2. Niepełnosprawność

W Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęto za Światową Organizacją Zdrowia, że:

Niepełnosprawność to każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym.

Niepełnosprawność to każde ograniczenie bądź niemożność, wynikające z niepełnosprawności, prowadzenia aktywnego trybu życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka.

Przyjęto w tej Strategii definicję osoby niepełnosprawnej (za ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych).

Osoba niepełnosprawna to ta, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia pełnienie ról społecznych. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Szemud przyjęto również takie rozumienie niepełnosprawności oraz osoby niepełnosprawnej.

W powiecie Wejherowskim w 2012 roku, na realizację zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, przeznaczono kwotę 3 770 389 złotych. Ogółem, w powiecie Wejherowskim jest ponad 21 tysięcy osób niepełnosprawnych (w całym województwie pomorskim jest 301 625 osób niepełnosprawnych). Tylko w roku 2012 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie przyjął 4 699 wniosków w sprawie wydania orzeczenia niepełnosprawności, w tym:

- 501 wniosków dotyczyło osób przed ukończeniem 16 roku życia
- 4198 wniosków dotyczyło osób po ukończeniu 16 roku życia

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie wydał w 2012 roku:

- 195 orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności,
- 1776 orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 1928 orzeczeń o znaczącym stopniu niepełnosprawności.

Niepełnosprawność była ważnym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Szemud. Dotyczyła w 2012 roku aż 227 rodzin występujących z wnioskami o pomoc, co stanowi 43 % wszystkich rodzin – klientów GOPS.

Dla funkcjonowania osób niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania niezwykle ważna jest dostępność budynków użyteczności publicznej dla tych osób.

Dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych prezentuje Tabela nr 7.

Tabela nr 7 : Dostępność budynków.

Rodzaj udogodnień/ Ilość obiektów	Urząd. dźwigowe	Dostos. szer. drzwi i progów	Podjazdy dla os.niepełn.	Miejsca postojowe dla pojazdów os. niepełn.	Pomieszc. sanitarno- higieniczne	Dostęp do boisk, pl. zabaw, sal gimn.
dostosowanych	16	20	14	9	16	12
niedostosowanych	11	6	10	18	13	-

Źródło: Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze obejmowane są wsparciem w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz wsparciem instytucjonalnym (w Domach Pomocy Społecznej).

W gminie w 2012 roku mieszkały 1464 osoby w wieku emerytalnym (955 kobiet, 509 mężczyzn) co stanowi 9,53% ogółu ludności gminy Szemud. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Szemud organizuje i prowadzi usługi opiekuńcze dla 24 osób, oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 4 dzieci z autyzmem.

W 2012 roku w gminie były osoby oczekujące na udzielenie wsparcia w formie:

- usług opiekuńczych – 10 osób
- specjalistycznych usług opiekuńczych - 5 osób
- Domu Pomocy Społecznej – 2 osób

Natomiast w powiecie wejherowskim w 2012 roku były 3 Domy Pomocy

Spółecznej w których były 372 miejsca. W roku 2012 w Domach Pomocy Społecznej umieszczono „nowe” 62 osoby.

Ponadto, na terenie powiatu wejherowskiego funkcjonuje 11 placówek prowadzących działalność gospodarczą w ramach której placówki te zapewniają całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku, przewlekle chorym i niepełnosprawnym. Łączna ilość miejsc w tych placówkach to 388 miejsca.

Wnioski:

Konieczne wydaje się opracowanie pełnej diagnozy problemu społecznego w gminie Szemud, jakim jest niepełnosprawność. W diagnozie tej należy uwzględnić kwestię funkcjonowania osób starszych w gminie, oraz zbadać potrzeby i oczekiwania osób w wieku emerytalnym i osób niepełnosprawnych.

3. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego to problem przede wszystkim rodzin z dziećmi. Bezradność rodziców/rodzica w sprawowaniu opieki i wychowaniu dzieci i prowadzeniu gospodarstwa domowego przejawia się przede wszystkim w nie wypełnianiu przez nich ról społecznych zgodnie ze statusem jaki mają w rodzinie. Rodzina, która nie wypełnia ról społecznych uznawanych w społeczeństwie za ważne uznawana jest za rodzinę „dysfunkcyjną”, „wieloprotblemową”, „trudną w postępowaniu”, nie w pełni zsocjalizowaną”.

Wśród tych rodzin wyróżnić można dwie grupy:

- **Rodziny nieprzewidujące** – są to rodziny zależne i bierne, upatrujące przyczyny trudnej swojej sytuacji życiowej na zewnątrz, poza rodziną. Członkowie tych rodzin są często niedojrzali i infantylni – w dużym stopniu uzależnieni od otoczenia. Rodziny te mają przeważnie nierealne nadzieje na poprawę swojej sytuacji, nie przewidują trudności i nie zdają sobie sprawy ze swojego niedostosowania społecznego.

- **Rodziny aspołeczne** – te rodziny, będąc w trudnej sytuacji życiowej żądają pomocy od innych ludzi – nie licząc się z ich odczuciami. Rodziny te nie utożsamiają się ze społecznością w której żyją – są egocentryczne i roszczeniowe. Ciągłe walczą i obwiniają innych za swoją trudną sytuację życiową.

Na podstawie badań, prowadzonych w różnych krajach Europy, można scharakteryzować te rodziny następująco:

- duża liczba dzieci (przeciętnie siedmioro),
- mieszkanie brudne, często w zaniedbanej dzielnicy, zadłużone (nie opłacony czynsz i media),
- izolacja społeczna – nie istnieją więzy z otoczeniem – sąsiadami, ale też z dalszą rodziną,
- zła sytuacja finansowa – ubóstwo,
- bezrobocie długotrwałe, brak kwalifikacji, niechęć do podjęcia pracy,
- niezadawalające funkcjonowanie rodziny – nie wypełnianie przez nią podstawowych funkcji, brak zaspokojenia podstawowych potrzeb jej członków,
- rodzice nie posiadają podstawowych umiejętności życiowych takich jak: przygotowanie posiłku, utrzymanie mieszkanie w czystości, gospodarowanie

- posiadanymi zasobami i środkami,
- problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi (wagary, agresja, drobna przestępczość),
 - dominacja poczucia fatalizmu, wiara w przypadek, przeznaczenie,
 - brak współpracy ze służbami socjalnymi w działaniach na rzecz rozwiązania swojej trudnej sytuacji życiowej ⁷

Z doświadczeń pracy socjalnej wynika, że przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego są zazwyczaj: alkoholizm/nadużywanie alkoholu, niepełnosprawność intelektualna lub psychiczna, powielanie negatywnych wzorców z rodziny biologicznej.

Bezradność w sprawowaniu opieki i wychowywaniu dzieci oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyczyła w 2012 roku 175 rodzin, które otrzymały wsparcie GOPS w gminie Szemud. Stanowiły one 33,8% ogółu rodzin korzystających z pomocy Ośrodka. Na koniec czerwca 2013 roku problem ten dotyczył 124 rodzin (28,44%) – klientów GOPS, a żyło w nich 468 osób. W 2011 roku GOPS objął szczególnym nadzorem 20 rodzin wieloprotblemowych.

Od 2012 roku w gminie Szemud wdrożony jest „Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Szemud na lata 2012-2015”, który służy realizacji gminnej polityki rodzinnej. Realizatorów tego Programu przedstawia Tabela nr 8.

Tabela nr 8 : Instytucje realizujące Gminny Program Wspierania Rodziny.

Lp.	Nazwa i adres placówki	Rodzaj działalności
1.	Urząd Gminy Szemud 84-217 Szemud, ul. Kartuska 13	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowozy dzieci niepełnosprawnych, organizowanie kolonii.
2.	GOPS Szemud 84-217 Szemud, ul. Kartuska 13	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej.
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Szemud, ul. Kartuska 13	Wsparcie psychologiczne, przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.

7

Opracowano na podstawie: Mathilde de Ranquet, podejścia używane w służbach społecznych, wyd. Instytut Pracy Socjalnej w Paryżu,

4.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny 84-217 Szemud, ul. Kartuska 13	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy.
5.	Placówki służby zdrowia z terenu gminy Szemud	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
6.	Placówki oświatowo-wychowawcze z terenu gminy Szemud	Działalność edukacyjno-wychowawcza, organizowanie wypoczynku, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców i dzieci.
7.	Świetlica socjoterapeutyczna „Nazaret” 84-207 Koleczkowo ul. Wejherowaska 24	Organizowanie zajęć pozaszkolnych, wsparcie psychologiczno-terapeutyczne, organizowanie dzieciom czasu wolnego.
8.	Parafie z terenu gminy Szemud.	Działalność charytatywna, organizowanie wypoczynku oraz paczek świątecznych.

Źródło: Opracowanie własne.

Celem głównym tego programu jest „Stworzenie optymalnych warunków do wychowania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie Szemud”.⁸

Przewidywanym efektem Programu będzie polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Są jednak sytuacje w których dzieci muszą przebywać przez jakiś czas w zastępczych formach opieki nad dzieckiem.

Na terenie powiatu wejherowskiego funkcjonuje 8 placówek opiekuńczo-wychowawczych ze 112 miejscami i 5 rodzinnych domów dziecka.

W 2012 roku na terenie powiatu w 231 rodzinach zastępczych przebywało 385 dzieci.

Wśród rodzin zastępczych było:

- 131 rodzin spokrewnionych,
- 83 rodziny niezawodowe,
- 13 rodzin zawodowych,
- 4 rodziny specjalistyczne.

Na terenie powiatu funkcjonują tylko 2 „rodziny wspierające”, których zadaniem jest wspieranie rodzin dysfunkcyjnych.

Wnioski:

8

Cele szczegółowe oraz zadania określono w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w gminie Szemud, s.5-6,

W pracy socjalnej z rodzinami wieloproblemowymi konieczne jest stosowanie podejścia jakim jest socjalizacja. Podejście to wymaga dużego zaangażowania ze strony pracownika socjalnego i wsparcia pracy socjalnej przez asystenta rodziny. Pracownik socjalny powinien też poświęcić dużo czasu rodzinie wieloproblemowej. Konieczna wydaje się współpraca GOPS z PCPR w zakresie poszukiwania na terenie gminy Szemud „rodzin wspierających”, które dawałyby wsparcie rodzinom dysfunkcyjnym.

4. Długotrwała choroba.

Długotrwała choroba to przede wszystkim choroba przewlekła, często też choroba terminalna. Dotyczy przede wszystkim osób starszych i osób niepełnosprawnych. Chociaż oczywiście może dotyczyć też ludzi młodych czy dzieci.

Brak danych nie pozwala opracować pełnej diagnozy problemu długotrwałej choroby wśród mieszkańców gminy Szemud.

Długotrwała choroba jest przyczyną trudnej sytuacji życiowej wielu osób i rodzin, które objęte są wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Szemud. W roku 2012 długotrwała choroba dotyczyła 151 rodzin, które korzystały ze świadczeń GOPS (28,54% wszystkich rodzin objętych pomocą). Na koniec czerwca 2013 roku było takich rodzin 99 (22,70% ogółu rodzin – klientów pomocy społecznej w gminie), a żyły w tych rodzinach 262 osoby (16,82% ogółu osób w rodzinach objętych pomocą).

Osoby starsze i niepełnosprawne, które są długotrwale chore, objęte są usługami opiekuńczymi, które organizuje GOPS w gminie Szemud. Opieka sprawowana jest przez opiekunki (7 opiekunek jest zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę – w przeliczeniu na etaty to 4,25 etatu; 10 opiekunek pracuje na umowę zlecenie; 2 opiekunki specjalistyczne – w przeliczeniu na etaty to 1,5 etatu).

Wnioski:

Konieczne jest przeprowadzenie badań empirycznych dotyczących stanu zdrowia mieszkańców gminy Szemud i najczęściej występujących chorób. Warto też poznać potrzeby i oczekiwania osób przewlekle chorych.

5. Bezrobocie.

Proponuje się, aby dla potrzeb prezentowanej Strategii przyjąć definicje osoby bezrobotnej wypracowane w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu wejherowskiego.

Osoba bezrobotna to osoba nie zatrudniona, nie prowadząca działalności gospodarczej i nie wykonująca innej pracy zarobkowej. Osoba taka powinna być zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia.

Według ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoba bezrobotna to osoba, która przede wszystkim poszukuje zatrudnienia i która:

- jest osobą pełnoletnią,
- aktualnie nie uczy się i nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- nie osiągnęła wieku emerytalnego,
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie a jej pobyt może zostać zalegalizowany.

Osoba długotrwale bezrobotna, to osoba pozostająca w rejestrze PUP przez okres ponad 12 miesięcy, w ciągu ostatnich 2 lat (z wyłączeniem odbywania stażu i przygotowania zawodowego).

Stopa bezrobocia to stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

W gminie Szemud, na koniec grudnia 2012 roku, 519 mieszkańców to osoby bezrobotne (w tym: kobiet - 283, mężczyzn - 236).zaś na dzień 30.04.2013 roku bezrobotnych mieszkańców gminy było już 599 (w tym: 302 kobiety i 297 mężczyzn). Stopa bezrobocia w gminie Szemud na koniec 2012 roku wynosiła 5,33% zaś w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w powiecie wejherowskim – 7,5% to mieszkańcy gminy Szemud.

W 2012 roku bezrobocie było powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej dla 104 rodzin, co stanowi 19,65% ogółu rodzin otrzymujących pomoc.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Szemud, od 2008 roku realizuje projekt systemowy „Szansa – Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych z gminy Szemud”, współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny. Projekt ten skierowany jest przede wszystkim do bezrobotnych mieszkańców gminy. Celem tego projektu jest zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej uczestników poprzez kompleksowe działania o charakterze edukacyjnym i psychologicznym. W 2012 roku w projekcie uczestniczyło 45 osób. Formy aktywizacji uczestników tego projektu prezentuje Tabela nr 9.

Tabela nr 9 : Formy aktywizacji uczestników projektu systemowego w 2012 roku.

Forma aktywizacji :	Aktywizacja edukacyjna	Aktywizacja zdrowotna	Aktywizacja społeczno - zawodowa
Działania:	<ul style="list-style-type: none"> - kurs komputerowy, - kursy prawa jazdy kat.B i C, - kurs operatora – koparko-ładowarki, - kurs kosmetyczny, - kurs bukieciarstwa z obsługą kas fiskalnych i minimum sanitarnym, - prawo jazdy kategorii „B”. 	<ul style="list-style-type: none"> - badania z medycyny pracy, - objęcie ubezpieczeniem NW uczestników projektu. 	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty psychologiczne w ramach coachingowego programu, - warsztaty z doradcą zawodowym, - szkolenie z zakresu przedsiębiorczości.

Źródło: Opracowanie własne GOPS Szemud.

Spośród uczestników projektu 12 osób ukończyło kurs bukieciarstwa, 11 osób

uczestniczyło w kursie prawa jazdy kat."B" i 8 osób w kursie prawa jazdy kategorii „C”, 5 osób ukończyło kurs kosmetyczki a 3 osoby kurs operatora koparko-ładowarki, zaś 40 osób ukończyło kurs komputerowy.

Od początku realizacji projektu systemowego pracę podjęło 20 uczestników tego projektu (w 2012 roku 3 osoby podjęły pracę).

Od 2009 roku kilkadziesiąt osób, uczestnicząc w projekcie systemowym, jest przygotowanych do powrotu na rynek pracy. Wzrosła ich motywacja do poszukiwania i podjęcia pracy, wzrosło też poczucie własnej wartości a także wzrosły takie umiejętności jak – poszukiwania pracy, radzenia sobie z trudnościami, konfliktami i stresem.

Wnioski:

Stopa bezrobocia w gminie Szemud w 2012 roku wynosiła 5,33%, co nie jest wskaźnikiem wysokim w porównaniu z innymi gminami w powiecie wejherowskim. Jednak bezrobocie było w 2012 roku przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla 104 rodzin (19,65% wszystkich rodzin), które z tego powodu były świadczeniobiorcami pomocy społecznej. Na koniec czerwca 2013 roku bezrobocie dotyczyło 71 rodzin (16,28% rodzin objętych wsparciem), a żyło w nich 281 osób (18,4% wszystkich osób w rodzinach objętych pomocą).

Konieczne jest podejmowanie różnych działań dla przygotowania bezrobotnych klientów pomocy społecznej do powrotu na rynek pracy. Niewątpliwie ważne jest stosowanie różnych instrumentów aktywnej integracji w ramach projektu systemowego realizowanego w gminie Szemud przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

6. Alkoholizm i przemoc w rodzinie.

Osoby uzależnione od alkoholu charakteryzuje zespół objawów klinicznych, na podstawie których można rozpoznać obecność chronicznej, postępującej choroby o wysokim stopniu ryzyka przedwczesnej śmierci.

„Alkoholicy są to osoby pijące nadmiernie, u których zależność od alkoholu jest taka, że wykazują oni bądź wyraźne zaburzenia psychiczne, bądź objawy zakłócające ich zdrowie fizyczne i psychiczne; alkoholizm zakłóca ich stosunki z osobami drugimi (...).”⁹

Z danych GOPS w gminie Szemud na koniec czerwca 2013 roku alkoholizm występował w 14 rodzinach objętych pomocą Ośrodka (5,50% wszystkich rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej). W rodzinach tych żyło 70 osób (4,49% wszystkich osób w rodzinach objętych pomocą).

Prezentowane dane dotyczą osób u których zdiagnozowano chorobę alkoholową. Poza prezentowanymi danymi są osoby, które nadużywają napoje alkoholowe a skutki ich nadmiernego picia są takie same jak w rodzinach w których występuje problem alkoholowy.

Jednym ze skutków alkoholizmu jest przemoc domowa.

Z danych GOPS w gminie Szemud przemoc domowa występowała w 8 rodzinach

9

(1,83% wszystkich rodzin korzystających z pomocy Ośrodka. W rodzinach tych żyły 54 osoby (3,46% wszystkich osób w rodzinach objętych pomocą).

W gminie wdrożono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Szemud na lata 2011 – 2013. Celem głównym tego Programu było „Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Szemud”.

Cele szczegółowe sformułowano następująco:

1. Koordynacja i integracja działań lokalnych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie, działania propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.
3. Podnoszenie kompetencji służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Udzielanie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy.¹⁰

Wnioski wynikające z realizacji Programu zostały zaprezentowane w części II pkt.7 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Szemud.

Wnioski:

Wydaje się zasadne, aby w kolejnych latach kontynuowany był „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Szemud”.

7. Bezdomność.

W Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie wejherowskim przyjęto definicję osoby bezdomnej. Bezdomną jest osoba nie zamieszkująca w lokalu mieszkalnym oraz niezameldowana na pobyt stały jak również zameldowana na pobyt stały ale nie zamieszkująca w lokalu mieszkalnym w którym nie ma możliwości zamieszkania (np. ze względu na zły stan techniczny tego lokalu mieszkalnego).

Na koniec czerwca 2013 roku w gminie Szemud było 7 osób bezdomnych (co stanowi 1,7% rodzin objętych pomocą społeczną w gminie). Niezwykle istotne jest rozwiązywanie problemu bezdomności na płaszczyźnie profilaktyki i wczesnej interwencji. W związku z tym ważne jest monitorowanie terminowości dokonywania opłat czynszu przez osoby i rodziny. Niezwykle ważne jest istnienie w gminie tzw. „taniach mieszkań”.

10

Zadania podjęte dla realizacji celów i sposoby ich wykonania określone są w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Szemud na lata 2011-2013, s.3-4,

Z danych zawartych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie wejherowskim wynika, że w gminie Szemud są 52 mieszkania komunalne, natomiast osób i rodzin oczekujących na te mieszkania było w 2012 roku 35. W gminie Szemud nie ma mieszkań socjalnych, natomiast na tego rodzaju mieszkania oczekiwały 24 osoby/rodziny.

Wnioski:

W gminie Szemud bezdomność nie jest problemem społecznym. Konieczne jest jednak monitorowanie środowisk zagrożonych bezdomnością co być może zapobiegnie zwiększaniu się liczby osób bezdomnych w gminie.

C. ZASOBY I DEFICYTY GMINY SZEMUD.

Zasoby gminy Szemud – mogące być wykorzystane przy rozwiązywaniu problemów społecznych:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Placówki służby zdrowia z terenu gminy Szemud,
- Placówki oświatowo- wychowawcze z terenu gminy Szemud,
- Placówki całodobowe dla osób samotnych, osób starszych i chorych,
- Świetlica socjoterapeutyczna „Nazaret” w Koleczkowie,
- Parafie z terenu gminy Szemud,
- Stowarzyszenia (przede wszystkim działające w obszarze pomocy społecznej) z terenu gminy Szemud
- Policja,
- Powiatowe Centrum Rodziny w Wejherowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Wejherowie,
- Sąd Rejonowy w Wejherowie,

Deficyty w gminie Szemud – utrudniające rozwiązywanie problemów społecznych:

- brak ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych,
- brak mieszkań socjalnych,
- mała ilość organizacji pozarządowych realizujących zadania z obszaru pomocy społecznej.

IV. CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SZEMUD

1. Cel główny:

Pokonanie trudności życiowych, integracja ze społecznością lokalną i życie w warunkach odpowiadających ludzkiej godności przez osoby/rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej z różnych przyczyn

2. Cele szczegółowe:

- 2.1. Zmniejszenie niekorzystnych skutków ubóstwa osób i rodzin – mieszkańców gminy Szemud.
- 2.2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Szemud.
- 2.3. Skuteczne wsparcie rodzin w podejmowanych przez te rodziny działaniach dla wyjścia z trudnej sytuacji życiowej i zapewnienie bezpieczeństwa członkom rodzin.
- 2.4. Zintegrowanie ze społecznością lokalną osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem.
- 2.5. Aktywizacja osób bezrobotnych do ich powrotu na rynek pracy z uwzględnieniem ekonomii społecznej.

V. DZIAŁANIA PODEJMOWANE DLA REALIZACJI CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH STRATEGII

2.1. Zmniejszenie niekorzystnych skutków ubóstwa osób i rodzin – mieszkańców gminy Szemud.

W działaniach podejmowanych dla realizacji tego celu należałoby przede wszystkim:

- Dokonywać co roku diagnozy problemu ubóstwa w gminie Szemud uwzględniając ilość gospodarstw domowych mieszczących się w granicach ubóstwa – ustawowej, skrajnej (jeśli to będzie możliwe to również granicy relatywnej).
- Udzielać wsparcia materialnego przede wszystkim osobom i rodzinom ubogim, mieszczącym się w ustawowej granicy ubóstwa.
- Budować sieć oparcia społecznego dla osób i rodzin żyjących w niedostatku, angażując do pomocy najbliższe otoczenie tych osób i rodzin, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

2.2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Szemud.

Do realizacji tego celu konieczne jest:

- Zbadanie potrzeb i oczekiwań osób starszych i niepełnosprawnych w gminie Szemud.
- Nadal organizowanie usług opiekuńczych nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi w ich miejscu zamieszkania.
- Dostosowywanie wszystkich budynków użyteczności publicznej w gminie Szemud dla osób niepełnosprawnych.
- Zorganizowanie w gminie Szemud ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych – np. dziennego ośrodka pobytu (z warsztatami terapii zajęciowej, klubem seniora).

2.3. Skuteczne wsparcie rodzin w działaniach podejmowanych przez te rodziny dla wyjścia z trudnej sytuacji życiowej i zapewnienie bezpieczeństwa członkom rodzin.

Cel ten może być realizowany głównie poprzez:

- Stosowanie w pracy socjalnej systemowego podejścia do pracy z rodziną.
- Zawieranie z rodzinami kontraktów socjalnych.
- Stosowanie odpowiednich podejść w pracy socjalnej z rodzinami (np. socjalizacji, podejścia diagnostycznego, rodzinnego, grupy rodzin) oraz odpowiednich technik.
- Dalszą realizację działań wypracowanych w Gminnym Programie Wspierania Rodzin w gminie Szemud.
- Opracowanie nowego Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Szemud na następne lata.

2.4. Zintegrowanie ze społecznością dla realizacji tego celu lokalną osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem.

Dla realizacji tego celu niezbędne jest:

- Dalsze prowadzenie działań środowiskowych w ramach Programu Aktywności Lokalnej (PAL).
- Stosowanie w pracy ze społecznością lokalną podejścia sieciowego.

2.5 Aktywizacja osób bezrobotnych do ich powrotu na rynek pracy.

W działaniach podejmowanych dla realizacji tego celu należy:

- W pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi stosować odpowiednie metody (indywidualny przypadek, metoda grupowa) oraz techniki i narzędzia (kontrakt socjalny).
- Nadal prowadzić działania z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji w ramach projektu systemowego.
- Utworzenie podmiotów ekonomii społecznej (m.in. KIS, spółdzielnia socjalna).

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy.

VI. EWALUACJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SZEMUD.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie jeden raz w roku w formie sprawozdania i oceny zasobów pomocy społecznych w gminie Szemud będzie dokonywać aktualizacji diagnozy problemów społecznych w całej gminie Szemud.

Diagnoza problemów społecznych gminy Szemud, będzie dokonywana w oparciu o wskaźniki monitoringowe:

- ~ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z podziałem na przyczyny udzielania wsparcia,
- ~ liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- ~ liczba osób bezrobotnych w gminie Szemud.

W pozyskiwaniu i opracowywaniu danych, dotyczących problemów społecznych, GOPS współpracować będzie przede wszystkim z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy w Wejherowie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkołami oraz innymi instytucjami i organizacjami funkcjonującymi na terenie gminy Szemud, które posiadają informacje przydatne do aktualizacji diagnozy problemów społecznych.

Aktualizowana co roku diagnoza problemów społecznych posłuży do opracowania nowych programów i projektów dotyczących rozwiązywania tych problemów społecznych.

Z aktualną diagnozą problemów społecznych zapoznani zostaną mieszkańcy Gminy Szemud oraz instytucje i organizacje z którymi GOPS współpracuje.

VII. BIBLIOGRAFIA.

Publikacje zawarte:

- J.Auleytner, K.Głębička, *Polityka społeczna pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością*, Warszawa 200r.
- A.Juros, W.Otrębski, *Integracja osób z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej*, Wyd.FSCEDS, Lublin 1997r.
- Re. S.Golinowska, *Polska bieda. Kryteria, ocena i przeciwdziałanie*, Warszawa 1996r.
- E.Leś, *Pomoc społeczna. Od klientyzmu do partycypacji*, Warszawa 2002/2003r.
- J.Mellibruda, *Ludzie z problemem alkoholowym*, PARPA, Warszawa 2002.
- J.Pauli, A.Włoch, *Podręcznik instruktażowy – Standardy usług*, wyd. WRZOS, Warszawa 2012, s.12-13
- M.de Ranquet, *Podejścia używane w służbach społecznych*, IPS, Paryż,
- Red. K.Rożek-Lesiak, *Rodzina w wielkim mieście, jej problemy i sposoby ich rozwiązywania*, Zabrze 1998r.
- Red. W.Toczyński, *Natura i kwestia ubóstwa*, Gdańsk 1991r.
- Encyklopedia PWN, warszawa 2010

Czasopisma:

- J.Hebda-Czaplicka, *Ubóstwo materialne polskich rodzin*, (w:)"Praca socjalna", Nr 1 z 2000r.
- R.szafenberg, *Dowody naukowe jako podstawa polityki społecznej, zarządzania społecznego i pracy socjalnej*, (w:)"Problemy polityki społecznej", Nr 15/2011
- E.Trafiątek, *Bezrobocie jako zjawisko towarzyszące gospodarce wolnorynkowej*, (w:)"Praca socjalna", Nr 2 z 2000r.

Akty prawne:

- Ustawa z 12.03.2004r. o pomocy społecznej.
- Ustawa z 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- Ustawa z 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Ustawa z 9.06.2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Opracowania:

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Szemud.
- Programy realizowane przez GOPS w gminie Szemud.
- Sprawozdania roczne i kwartalne GOPS.

Strategię opracowano:

Pracownia Konsultacyjno-Szkoleniowa
Programów Polityki Społecznej. Aurelia Włoch
43-502 Czechowice-Dziedzice ul. Pasieki 158,
we współpracy z Kierownikiem Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Szemudzie - Barbarą kowalewską